

Ohjaussuunnitelma

Käsitelty

Johtoryhmä 7.1.2020
Esimiesfoorumi 21.1.2020

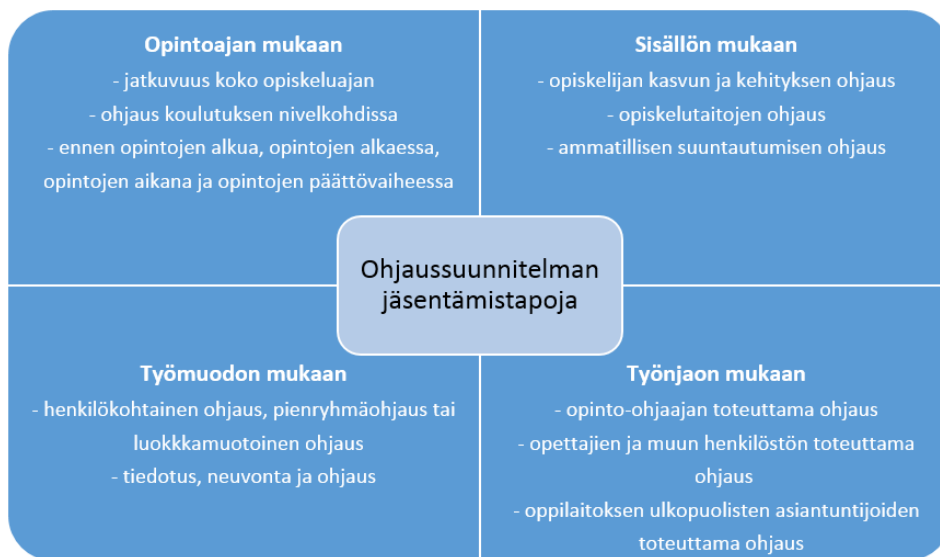
JEDU
KOULUTUSKESKUS

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Ohjauksen tavoitteet ja sitä ohjaavat säädökset	3
3 Ohjauksen sisällöt.....	4
4 Ohjauksen työmuodot	5
Henkilökohtainen ohjaus	5
Pienryhmäohjaus	5
Luokkamuotoinen ohjaus.....	5
Verkko-ohjaus.....	5
5 Ohjaus opintojen eri vaiheissa	5
Ennen opintojen alkua.....	5
Opintojen alussa.....	6
Opintojen aikana	6
Opintojen päättyessä	7
Opintojen jälkeen	7
6 Ohjauksen työnjako	7
7 Ohjauksen arviointi ja kehittäminen.....	7
8 Lähteet	8

1 Johdanto

Ohjaus kuuluu jokaiselle Koulutuskeskus JEDUssa työskentelevälle. Ohjaussuunnitelma kertoo, millaista ohjausta opiskelija saa opintopolkunsa eri vaiheissa. Lisäksi suunnitelma tekee näkyväksi ohjauksen tavoitteet, vastuunjaon sekä menetelmät. Tavoitteena on, että jokaisella JEDUssa opiskelevalla olisi yhdenvertainen mahdollisuus ohjaukseen. Ohjaussuunnitelman laatimisen lähtökohdista on lainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteiden lisäksi Numminen ym. (2005) esittämä jäsentely.

Kuvio 1. Ohjaussuunnitelman järjestämistapoja (Numminen ym. 2005.)

2 Ohjauksen tavoitteet ja sitä ohjaavat säädökset

Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön (L 531/2017, 2§) mukaan koulutuksen tarkoituksena on kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista, antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta, kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastata sen osamistarpeisiin, edistää työllisyyttä, antaa valmiuksia yrittäjyyteen ja työ- ja toimintakyvyn jatkuvaan ylläpitoon sekä tukea elinikäistä oppimista ja ammatillista kasvua. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Ammatillisessa koulutuksessa opintopolut rakennetaan tukemaan tavoitteellista opiskelua ja ammattiosaamisen hankkimista huomioiden yksilön tarpeet ja elämäntilanne. Tämän toteutumiseksi opiskelijalla on lain 61 §:n nojalla oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta. Opiskelijalla on lisäksi oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja oh-

jausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen sekä tukee opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi.

Opetushallituksen tutkinnon perusteissa ohjaus näkyy opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet - osa-alueessa, joka kuuluu Yhteiskunta- ja työelämäosaamisen tutkinnon osaan.. Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiuksien tavoitteena on tarjota opiskelijalle valmiuksia omien kiinnostuksen kohteiden, mahdollisuuksien ja tuen tarpeiden tunnistamiseen, tutkintoa ja uraa koskeviin valintojen tekemiseen, tiedonhankintaan erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta sekä valmistautumista työnhakuun ja oman osaamisen esittelyyn. (Ammatillisten perustutkintojen perusteet, 1.8.2018).

Opetushallitus on määritellyt hyvän ohjauksen kriteereissä ohjauksen jatkuvana, vuorovaikutteisena ja tavoitteellisena toimintana opiskelijan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukena. Ohjaus on kaikkien oppilaitoksessa sekä oppimisympäristöissä työskentelevien yhteistä työtä. Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan nuorta elämään, koulutukseen ja uranvalintoihin liittyvissä päätöksissä. Ohjauksella on myös keskeinen merkitys hyvinvoinnin lisäämisessä ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Erityisen tärkeä merkitys ohjauksella on näissä koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. (Opetushallitus. 2014. Hyvän ohjauksen kriteerit.)

3 Ohjauksen sisällöt

Opinto-ohjaus voidaan jäsentään kolmeen sisältöalueeseen (Numminen ym. 2005):

1. *Opiskelijan kasvun ja kehityksen ohjaus* kuuluu jokaiselle oppilaitoksessa työskentelevälle. Opiskelijan kasvua ja kehitystä tuetaan antamalla hänelle rakentavaa palautetta toiminnasta sekä kohtaamalla opiskelija myös mahdollisten ongelmien ilmentyessä. Opiskelijahuolto ja moniammatillinen yhteistyö ovat tärkeä osa kasvun ja kehityksen tukemista (kts. JEDUn Opiskelun hyvinvointisuunnitelma).
2. *Opiskelutaitojen ohjauksesta* päävastuussa ovat opiskelijan vastuuopettaja ja aineenopettajat oman aineensa osalta. Opiskelutaitojen ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija löytää itselleen sopivan tavan opiskella sekä saa ohjausta kunkin oppiaineen vaatimiin opiskelutaitoihin. On tärkeää tukea opiskelijaa myös työpaikalla tapahtuvan oppimisen aikana, näyttöjen suunnittelussa ja ammattitaidon kehittymisessä.
3. *Ammatillisen suuntautumisen ohjaus* alkaa opiskelumahdollisuuksista tiedottamisella. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi jo hakeutumisvaiheessa itselleen sopivan opiskelu- alan. Ammatillisen suuntautumisen ohjaus jatkuu koko opiskeluajan, kun opiskelijan kanssa suunnitellaan puuttuvan osaamisen hankkimista ja osoittamista, työllistymistä tai jatko-opintovaihtoehtoja. Tärkeä väline ammatillisen suuntautumisen ohjauksessa on henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) ja sen päivittäminen. Opiskelijaa tuetaan ja kannustetaan HOKSin avulla tekemään yksilöllisiä valintoja opinnoissaan ja ammatillisessa suuntautumisessa sekä mahdollistetaan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Yksilöllisten valintojen tueksi opiskelija saa opintojen aikana tietoa yhdistelmätutkinnosta, yrittäjyydestä sekä mahdollisuuden kansainvälisiin kontakteihin ja ulkomaan vaihtoon.

Lisäksi ammatillisen suuntautumisen ohjausta toteutetaan opintosuuntaa vaihtavien sekä mahdollisten koulupudokkaiden kohdalla. Valmaa hyödynnetään mahdollisten keskeyttäneiden ammatillisen suuntautumisen ohjauksessa.

4 Ohjauksen työmuodot

Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta. Opiskelun-, elämän- ja urasuunnittelun palveluiden tulee olla opiskelijalle helposti ja riittävästi saatavilla ja lisäksi ohjausta tarjotaan aktiivisesti monipuolisin menetelmin koko opiskelujen ajan.

Henkilökohtainen ohjaus

Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus saada henkilökohtaista ohjausta aina tarpeen mukaan. Henkilökohtainen ohjaus on ohjauskeskustelua opiskeluun tai elämän- ja urasuunnitteluun liittyen. HOKS-keskustelut ovat keskeinen osa henkilökohtaista ohjausta. Henkilökohtaista ohjausta annetaan kaikissa opintojen vaiheissa.

Pienryhmäohjaus

Pienryhmään voidaan koota opiskelijoita, joille samaan aihepiiriin liittyvät kysymykset ovat ajankohtaisia. Ohjauksen aiheet voivat liittyä esim. opiskeluun, jatkokoulutukseen ja sosiaalisiin suhteisiin. Ryhmässä jäsenet pääsevät jakamaan kokemuksiaan ja saavat mahdollisuuden vertaistukeen.

Luokkamuotoinen ohjaus

Luokkamuotoinen ohjaus on luonteeltaan tiedottavaa, esimerkkeinä erilaiset infotilaisuudet valinnaisista opinnoista, osaamisalavaihtoehtoista, työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta, näytöistä ja kansainvälisestä opiskelijavaihdosta, jatko-opinnoista sekä lukio-opinnoista.

Verkko-ohjaus

Verkko-ohjausta toteutetaan ryhmä- ja yksilöohjauksena sähköpostin, Wilman ja Itslearning -verkko-oppimisympäristön mahdollistamissa puitteissa.

5 Ohjaus opintojen eri vaiheissa

Opinto-ohjauksen tarkoituksena on, että opiskelija saa riittävästi ja oikea-aikaisesti tarvitsemaansa ohjausta. Yksilöllisissä opintopoluissa on otettava huomioon opiskelijoiden erilaiset tarpeet.

Ennen opintojen alkua

Opinto-ohjaus ennen opintojen alkamista keskittyy tiedon välittämiseen. Tiedottamisen tavoitteena on antaa ajantasainen kuva ammatillisesta koulutuksesta, Koulutuskeskus JEDUsta ja sen koulutustarjonnasta sekä erilaisista opintomahdollisuuksista. Mahdollisille hakijoille tiedotetaan myös hakumenettelyistä (yhteishaku ja jatkuva haku), valintaperusteista, pääsy- ja soveltuvuuskokeista, terveydellisistä vaatimuksista (SORA-lainsäädäntö) sekä kielitaitovaatimuksista.

Tiedotus tapahtuu Opintopolun, JEDUn www-sivujen, esitteiden ja mainosten kautta. Tärkeä osa tiedottamista ovat myös JEDUn toimipisteiden markkinointiviikot, tutustumiskäynnit, perusteen vanhempainillat sekä messut ja muut tapahtumat. Lisäksi hakuvaiheessa annetaan henkilökohtaista ohjausta.

Mikäli hakijaa ei voida hyväksyä opiskelijaksi ensisijaisesti hakemaansa koulutukseen, on koulutuksen järjestäjän tehtävänä ohjata hakija hakeutumaan hänelle paremmin soveltuvaan koulutukseen tai muun tarvitsemansa palvelun piiriin. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 42§.)

Opintojen alussa

Opinto-ohjauksen tavoitteena opiskelun alkuvaiheessa on perehdyttää opintonsa aloittava opiskelija ammatillisiin opintoihin ja ammatillisen perustutkinnon rakenteeseen sekä opiskeluympäristöön. Vastuopettajan rooli opintojen alkuvaiheessa opiskelijan lähimpänä ohjaajana korostuu. Vastuopettajan ja opiskelija-tutoreiden tuki vahvistaa opiskelijan sitoutumista opintoihinsa ja kiinnittymistä opiskeluyhteisöön.

Jokaiselle ammatillisen tutkinnon tai sen osan aloittavalle sekä valmentavien koulutusten opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS), johon kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 44§). HOKSin laatimisesta ja päivittämisestä on ensisijaisesti vastuussa vastuopettaja. Opinto-ohjaaja on mukana osaamisen tunnustamisessa ja urasuunnitelman laadinnassa. Tukitoimien suunnittelussa on mukana erityisopettaja.

Peruskoulujen kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää opintojen sujuvan alkamisen ja tukitoimien suunnittelun kannalta. Keskeistä nivelvaiheyhteistyötä ovat siirtotietokokoukset sekä lomakemuotoiset siirtotiedot. Ennen opiskelun alkamista opiskelijahuoltohenkilöstö huolehtii siitä, että opiskelijoiden kanssa työskentelevä henkilöstö saa opiskelijan tukemisen kannalta tarpeelliset tiedot. Vastuopettaja huolehtii siitä, että eri tutkinnon osien opettajat ovat tietoisia tukea tarvitsevan opiskelijan tilanteesta. **Opiskelija ohjataan vastaamaan valtakunnalliseen aloituskyselyyn (AMISPALAUTE), ensisijainen vastuu tästä on vastuopettajalla.**

Opintojen aikana

Opintojen aikana vastuopettaja seuraa vastuullaan olevien opiskelijoiden opintojen etenemistä ja puuttuu tilanteeseen, jos opiskelijan opinnot eivät etene suunnitellusti. Hän ottaa yhteyttä opiskelijaan, alaikäisen opiskelijan osalta lisäksi huoltajaan sekä tarvittaessa pyytää apua opinto-ohjaajalta ja opiskeluhuoltoryhmän jäseniltä. Opiskelijan HOKSia ja urasuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.

Opiskelijan tulee saada jatkuvaa palautetta osaamisen kehittymisestä. Palautteella varmistetaan, että opiskelija etenee omien valmiuksiensa ja osaamistavoitteidensa mukaisesti. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 51§.) Ohjauksen perustana ovat opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet, jotka huomioidaan esim. koulutussopimustyöpaikan, tutkinnon osien ja opintojen sisältöjen valinnassa. Opiskelijoilla on mahdollisuus vahvistaa jatko-opintovalmiuksiaan suorittamalla esim. kielten ja matematiikan opintoja valinnaisina tutkinnon osina (mm. ammattikorkeakoulujen verkkokurssit) tai sisällyttämällä opintoihinsa lukio-opintoja.

Opiskelijan erotessa oppilaitoksesta tai keskeyttäessä opinnot, käy hän opinto-ohjaajan kanssa keskustelun jatkosuunnitelmistaan. Ilman jatkosuunnitelmaa olevasta nuoresta tehdään ilmoitus etsivään nuorisotyöhön (Nuorisolaki 1285/2016, 11§).

Opintojen päättyessä

Opintojen loppuvaiheen ohjauksen tavoitteena on varmistaa ammatillisen kasvun jatkuminen. Opiskelijaa tuetaan jatko-opintoihin hakeutumisessa ja hänelle annetaan tietoa työmarkkinoista, työllisyystilanteesta ja erilaisista mahdollisuuksista työllistyä. Päätövaiheessa tehdään yhteistyötä mm. TE-toimistojen, työelämän edustajien, ammattijärjestöjen, yritysten, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen ja muiden nuorten työllistymistä ja jatko-opintoihin sijoittumista tukevien yhteistyökumppaneiden kanssa.

Opiskelijalla on mahdollisuus saada uraohjausta ja neuvontaa henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa opinto-ohjaajan kanssa, info- ja rekrytointitilaisuuksissa sekä verkko-ohjauksena. **Opiskelija ohjataan vastaamaan valtakunnalliseen päättökyselyyn (AMISPALAUTE), ensisijainen vastuu tästä on vastuopettajalla.**

Koko opiskeluajan kestänyt urasuunnitteluprosessi konkretisoituu, kun opiskelija opintojen päätövaiheessa päivittää urasuunnitelmaan työ- tai jatko-opintosuunnitelmansa.

Opintojen jälkeen

Valmistuneilla opiskelijoilla on mahdollisuus saada ohjausta vielä valmistumisen jälkeen ottamalla yhteyttä opinto-ohjaajiin. Tällöin opinto-ohjaaja neuvoo hänet ohjaustarpeen mukaisiin palveluihin.

6 Ohjauksen työnjako

Ohjauksen toteuttaminen on kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien velvollisuus. Päävastuu ohjauksen organisoimisesta on opinto-ohjaajalla. Ohjauksen vastuunjako ja ohjaustoimenpiteet opintojen eri vaiheissa on esitetty tarkemmin liitteessä.

7 Ohjauksen arviointi ja kehittäminen

Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida toimintansa laatua ja vaikuttavuutta (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 126§). Ohjausta voidaan arvioida Opetushallituksen Hyvän ohjauksen kriteeristön avulla. Laadun arvioinnissa apuna voidaan käyttää Amis-palautekyselyyn **vastanneiden määrää ja** tuloksia sekä läpäisyastetta. Ohjaussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti.

8 Lähteet

Ammatillisten tutkintojen perusteet (e-perusteet) 1.8.2018.

Hyvän ohjauksen kriteerit. Opetushallitus 2014.

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017).

Numminen, U., Heino, J., Joronen-Vallin, K., Karlsson, R., Lerkkanen, J., Virtanen, R., & Pirttiniemi, J. (2005). Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme? Opas ammatillisen oppilaitoksen opinto-ohjaussuunnitelman laatimiseen. Opetushallitus 2005.

Nuorisolaki (1285/2016).

9 Liite

Opinto-ohjauksen työnjako			
	Toimenpide	Vastuuhenkilö	
Ennen opin- toja	Tiedottaminen koulutuksista		
	Mainokset, www-sivut ja sähköinen media	KJ/KP, markkinointi	
	Perusasteen vanhempainillat	Yhdysopo	
	Alueellinen ohjauspäivä	Yhdysopo	
	Markkinointiviikot	Opo, KJ/KP	
	Ohjausmateriaalin tuottaminen (Hakijan opas jne.)	KJ/KP, markkinointi, opo	
	Koulutuskokeilut	Opo	
	Henkilökohtainen ohjaus	KJ/KP, opo	
	Opiskelijavalinnat		
	Valinta- ja soveltuvuuskokeet	KJ/KP, opo	
	Kielikokeet	Kielikoetyöryhmä, opo	
	Harkintaan perustuva haku	Opo, EO	
Kutsukirjeiden päivittäminen ja postitus	Opintosihtööri, opo		
Jatkuvan haun hakijat	KJ/KP, opo		
Jatkuvassa haussa valitsematta jääneiden ohjaus	Kj/KP, opo		
Väliaikaiselta keskeytykseltä tulevat opiskelijat	VO, opo		
Tiedonsiirto perusasteen kanssa	Opo, EO, kuraattori		
Opintojen alussa	Opiskeluympäristöön tutustuminen		
	Omaan ryhmään ja opettajaan tutustuminen	VO, tutorit	
	Oppilaitokseen tutustuminen	VO	
	Opiskelutarvikkeet	VO, opo	
	Wilma, sähköposti, Itslearning	VO	
	Opiskelu JEDUssa		
	Tutkinnon sisältö, rakenne ja toteutus	VO, opo	
	Arviointiin perehdyttäminen	VO	
	Työpaikalla tapahtuva oppiminen ja näytöt	VO	
Työskentelytavat ja työturvallisuus	VO		
Työjärjestykset, jaksotukset, yms.	VO		
Koulun järjestyssäännöt	VO		
Opintojen rahoitus	Kuraattori, toimistosiht.		

	Lukio- ja akatemiaopinnot	Opo, VO, liikunnanopet.
	Asuntolassa asuminen	Asuntolaohjaaja
	HOKS	
	HOKSn laatiminen	VO
	Todistusten skannaus ja siirto Wilmaan	VO
	Osaamisen tunnistaminen	VO, opo
	Erytystä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kartoitus	VO, EO
	Työjärjestysten teko HOKSn mukaan	VO, opo, KJ/KP
	AMIS-palaute	VO
	Kotiväen ilta	KJ/KP, opo, VO
Opintojen aikana	Opintojen valinnaisuus	
	Yhteisten tutkinnon osion valinnaiset	Opo
	Ammatilliset valinnaiset	VO, KJ/KP
	Opintojen eteneminen	
	Opintokertymän ja poissaolojen seuranta	VO, opo, kuraattori
	Keskeyttäminen ja muut opiskeluvaihtoehdot	Opo, kuraattori
	Yhteydenotot alaikäisten huoltajiin	VO, opo, kuraattori
	HOKSn päivittäminen	VO
	Osaamisen tunnistaminen (mm. kesätyöt, lukio)	VO, opo
	Ohjaus rästiopintojen suorittamiseen	VO, opettajat, opo
	Työpaikalla tapahtuva oppiminen ja näytöt	VO, opettajat
	Kansainvälisyys	KV-vastaava
Opintojen loppuvaiheessa	Valmistumisen ennakointi	
	Puuttuvat suoritukset	VO, opo
	Todistuksen tilaus	VO
	Urasuunnitelman tarkistus	VO
	AMIS-palaute	VO

	Työelämään ja jatko-opintoihin ohjaus	
	Jatko-opintomahdollisuudet	Opo
	Te-toimiston palvelut	Opo
	Työnhakutaidot	Opo
	Erytystä tukea tarvitsevien jatko-ohjaus	EO, opo
Opintojen jälkeen	Keskeyttävien ohjaus	
	Yhteistyö alueen etsivän nuorisotyön kanssa	Opo, kuraattori
	Ohjaaminen muihin opiskeluvaihtoehtoihin	Opo
Käytetyt lyhenneet:	EO = Erytisopettaja, KJ = Koulutusjohtaja,	
	KP = Koulutuspäällikkö, OHR = Opiskelijahuoltoryhmä,	
	OPO = Opinto-ohjaaja, VO = Vastuopettaja	
	KV-vastaava = Kansainvälisyysvastaava	